

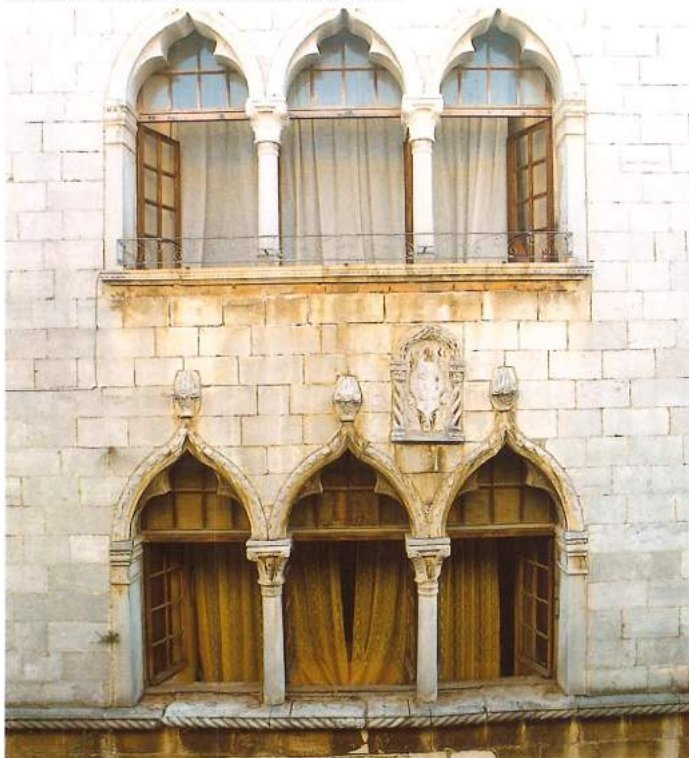
DETALJ »KUĆE DVA SVECA« U POREČU

Porečanin 1452. u Firenci (pozlaćeni likovi u nišama su iz XVII. st.); gotičkoga su stila rezbarene korske klupe iz iste godine; od slika se ističu poliptih Antonija Vivarinija i velika *Posljednja večera* Palme ml.

Unutar grada postojala je na prostoru današnje crkve Sv. Franje crkva Sv. Tome, iz V. i VI. st. (dva sloja ostataka podnih mozaika s natpisima donatora). — Na području ist. od grada, zvanome Čimare (coemeterium) u XIX. st. otkrivene su male grobljanske kapele sa širokom polukružnom apsidom, datirane u IV. i V. st. U blizini su došle na vidjelo i crkva Sv. Stjepana (jednoblodna građevina s ostacima podnog mozaika) te jednoblodna crkva Sv. Ivana (u XIX. st. bio je još vidljiv dio svoda i podni mozaik). Bliže gradu nalazila se crkva Sv. Pelagija (natpisna greda s pleternim ukrasima iz IX. st.). Uz cestu koja je slijedila smjer rim. decumanusa stajala je crkva Sv. Marka (druga pol. VI. st.) s poligonalnom »ravenskom« apsidom i podnim mozaikom. Trobrodna (arijanska?) crkva iskopana je u trikliniju rim. ladanjske vile na poluotoku Sorni J od grada; na ist. strani završavala je izbočenom polukružnom apsidom, a pred pročeljem se nalazio oktogonali baptisterij s bazenom.

Iz razdoblja predromanike očuvani su mnogobrojni primjeri rane i zrele pleterne skulpture. Znatna se građevna aktivnost zapaža ponovno u XII. i XIII. st.; započinje obnova gradskih zidina, a novo, srednjovj. gradsko

GOTIČKA PALAČA U DEKUMANSKOJ ULICI

središte razvija se uz križanje dviju gl. ulica, gdje je izgrađen veći broj romaničkih i gotičkih kuća. — U nizu pregrađenih i sačuvanih romaničkih kuća ističu se dvokatnica s biforom i drvenim balkonom u gl. ulici i kanonička kuća (tzv. kanonika) iz 1251. Romanička obilježja ima i »Kuća dva sveca«, nazvana tako prema dvjema spoliranim reljefnim figurama (Sv. Kuzma i Damjan, ?) uzidanima na pročelju. S kraja XIII. st. potječe jednoblodna franjevačka crkva, povećana vjerojatno sred. XIV. st. (barokne štukature G. Monteventinija i iluzionističke slike A. Venturinija dobiva 1751; u XIX. st. pregrađena u Istarsku sabornicu). Tijekom XV. st. gradi se veći broj palača gotičko-venec. stila s bogato ukrašenim pročeljima, a krajem stoljeća javlja se u gradskoj arhitekturi renesansna morfologija. Peterokutna kula na ulazu u grad iz 1249–50. prepravljena je 1447–48 (zabilježeni majstori Ivan i Lazar de Pari iz Trsta). Krajem XV. st. nastaju pod pritiskom tur. opasnosti fortifikacije venec. tipa: kula na sjeveroist. uglu grada iz 1473. i cilindrična kula na obali iz 1474. Postupno se u gradskoj jezgri tijekom XVII. i XVIII. st. grade i bogatije barokne građevine (palača Sinčić, danas muzej, i palača Zuccato). Izvan linije gradskih zidina, na prostoru uz prilazni put do kopnenih vrata, nastaje barokno koncipiran trg s crkvom Gospe od Anđela (građena 1747–70).

Turistička naselja nastaju uz obalu S i J od Poreča (hoteli »Kristal«, 1970; »Dijamant«, 1975; »Pical«, 1979. J. De Luke; »Mediterran«, 1971; »Galiot«, 1983. M. Salaja). U staru gradsku jezgru interpoliran je hotel »Neptun« (J. De Luca, 1968).

Muzej u Poreču osnovan je 1884 (sada Zavičajni muzej Poreštine smješten u palači Sinčić); ima lapidarij, zbirku arheol. nalaza, namještaja, slika i etnograf. predmeta. God. 1974. osnovana je *Zbirka župe Poreč*, koja sadrži četrdesetak izložaka od kojih su najvažniji fragmenti mozaika (najstariji je iz III. st.), križevi (XIII. st.), te nekoliko oltarnih pala (XV. do XVII. st.) i korske klupe.

LIT: M. Prelj, Poreč, grad i spomenici, Beograd 1957. — R. Ivančević, Odnos antiknog i srednjovjekovnog rastera Poreča, Peristil, 1963–64, 6–7. — Poreč (fotomonografija), Zagreb 1975. — M. Suić, Antički grad na istočnom Jadranu, Zagreb 1976. — G. Cusito, Cristianesimo antico ad Aquileia e in Istria, Trieste 1977. — B. Marušić, Kršćanstvo i poganstvo na tlu Istre u IV. i V. stoljeću, Arheološki vestnik (Ljubljana), 1978, 29. — A. Šonje, Bizant i crkveno graditeljstvo u Istri, Rijeka 1981. — Isti, Crkvena arhitektura zapadne Istre, Zagreb–Pazin 1982. — V. Ekl, Gotičko kiparstvo u Istri, Zagreb 1982. — Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok, Br. Ma.

PORI, Antonio, venec. drvorezbar (XVII. st.). Izrezbario je i potpisao oltare s kipovima u crkvama na otoku Hvaru: Sv. Nikole u Starome Gradu i crkvi tvrđavi u Vrboskoj te anđele svirače u župnoj crkvi Sv. Lovre u Vrboskoj. Pripisuje mu se glavni oltar u crkvi Sv. Nikole (tzv. Muster) u Komiži.

BAROKNA I GOTIČKA KUĆA NA TRGU MATIJE GUPCA U POREČU

LIT.: Horvat — Matejčić — Prijatelj, Barok. — K. Prijatelj, Bilješka uz glavni oltar u »Musteru« u Komiži, Mogućnosti, 1982, 3–5. R.

POROZINA, pristanište na najzapadnijem rtu otoka Cresa. Na brežuljku iznad pristaništa bio je u doba antike svjetionik, po čemu je lok. i dobio ime (*Pharum insulae*). Na tome je mjestu u drugoj pol. XV. st. sagrađena gotička crkva Sv. Nikole, jednobrodna građevina s pravokutnim svetištem te slomljenim bačvastim svodom. U XVI. st. pokraj crkve sagrađen je samostan franjevaca trećoredaca glagoljaša u renesansnome stilu. Zbog opasnosti od gusara samostan je građen poput utvrde, tako da u prizemlju nije imao otvora. Crkva je u XVIII. st. barokizirana. Iz toga su doba i tri mramorna kipa na gl. oltaru te slike na dva bočna oltara. Samostan je napušten 1843. i sada je u ruševnu stanju.

LIT.: S. Ivančić, Povjesne crte o samostanskom III Redu sv. Franje po Dalmaciji, Kvarneru i Istri, Zadar 1910, str. 240–242. — B. Fučić, Apsirtydes, Mali Lošinj 1990. A. Bad.

PORTA, Cesare, tal. graditelj (XVI. st.). Poslije 1596. gradio tvrđavu Petrinju s pet trokutastih kula.

LIT.: A. Horvat, Između gotike i baroka, Zagreb 1975.

POSAVAC, Zlatko, estetičar i teoretičar umjetnosti (Kaptol kraj Požege, 28. VIII. 1931). Diplomirao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1958, gdje je i doktorirao 1980 (*Corpus teza hrvatske književne Moderne*). Plodan pisac širokih interesa, P. je ponajprije estetičar s izrazitim smislom za teorijsko promišljanje i naglašenim zanimanjem za povijesnu dimenziju fenomena koji istražuje.

BIBL.: Hrvatsko slikarstvo 20. stoljeća (katalog), Vinkovci 1967; *Strip u Hrvatskoj*, 1–V, 15 dana, 1970, 8–9, 10, i 1971, 1, 2, 3; *U povodu slika slikara Josipa Bifele*, ŽU, 1971, 13; *Radikalni realizam*, 15 dana, 1972, 6; *Umjetnost i poprišta rada*, ibid., 1974, 1–2; *Nova umjetnost zagrebačke secesije*, ibid., 1974, 4–5; *Likovna oprema knjiga u doba secesije*, ibid.; *Poetika i disciplina slikarskog sklada — o estetičkim nazorima Ljube Babića*, ibid., 1975, 1–2; *Strip i stripologija*, ŽU, 1975, 22–23; *Albert Haler*, Zagreb 1978; *Bit graditeljstva*, Dometi, 1979, 3; *Ljuba Babić i pejzaž*, Bulletin JAZU, 1979, 1; *Ravnodušno ništa sculpture 20. stoljeća*, 15 dana, 1980, 7; *Pokušaj oživljavanja slikarstva*, ibid., 1982, 7; *Meštović u suvremenom svijetu*, Odjek (Sarajevo), 1983, 22; *Na pragu ekspresionizma*, 15 dana, 1983, 7; *Zabune s anakronizma*, ibid., 1984, 6; *Estetika u Hrvata*, Zagreb 1986; *Teorijsko-historiografska problematizacija hrvatske likovne umjetnosti na razmeđu 19. i 20. stoljeća*, Peristil, 1988–89, 31–32; *Novija hrvatska estetika. Studije i eseji*, Zagreb 1991. I. Zič.

POSAVEC, Dražen, arhitekt (Sisak, 17. VIII. 1943). Studij arhitekture završio u Zagrebu 1967 (V. Turina). Izvedene su mu zgrade robne kuće »Tekstila« u Karlovcu (1973), osnovne škole u Bosiljevu (1976), poslovne zgrade »Elektre« u Karlovcu (1978) i Jastrebarskom (1985) te zgrada telekomunikacija u Šibeniku (1984). Autor je projekata za stambeno-poslovni kompleks u Karlovcu (1987), paviljon C u Studentskom centru (1983, s B. Martinovićem i M. Pecotićem), stambeno-poslovnu zgradu u Ozaljskoj, trgovački centar u Prečkom (1994) — sve u Zagrebu. Sudjelovao je na natječajima (sa suradnicima) za hotel u Budvi (1967), stambeno-poslovnu zgradu u Velikoj Gorici (1971), robnu kuću u Praškoj ul. u Zagrebu (1977), stambeno naselje u Slavonskome Brodu (1980), za zgradu bivše TVT »Jugoturbine« u Karlovcu (1982) i poslovne zgrade u Vukovarskoj ul. u Zagrebu (1994). J. M. M.

POSAVEC, Ivan, fotograf (Dužica kraj Siska, 6. VI. 1951). Diplomirao je na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu 1980 (N. Tanhofer). Magistrirao fotografiju na Fakultetu primijenjenih umjetnosti u Beogradu 1984 (D. Kažić). Fotografije objavljivao u »Poletu«, »Startu«, »Komunistu«, »Studentskom listu«, »Danasu«, »Mladini«, »Pitanjima« i »Vjesniku«. Odlikuje se realističnim pristupom motivu, s misaonim sadržajima bliskim konceptualnoj umjetnosti. Izdao knjigu o Medugorju u kojoj čistim i tehnički dotjeranim kadrovima bilježi ljepotu krajolika te ozbiljnost i težinu vjere. Samostalno je izlagao u Beogradu (1976, 1984), Zagrebu (1976, 1980, 1985, 1991, 1992) i Winnipegu (1984).

LIT.: D. Matičević, Ivan Posavec (katalog), Zagreb 1985. — B. Hlevnjak, Ivan Posavec, Medugorje (katalog), Zagreb 1991. R.

POSEDARJE, selo *Sl* od Zadra; spominje se u XII. st. Župna crkva Gospe od Ružarija pregrađena je u baroknim oblicima 1700. Crkvice Uzašašća Marijina rustična je romanička građevina. Nedaleko od mjesta nalazi se crkvice Sv. Duha iz XI. st.

LIT.: C. F. Bianchi, Zara cristiana, II, Zara, 1879, str. 289.

POSILOVIĆ, August, crtač (Zagreb, 21. VII. 1846 — 24. X. 1935). God. 1879. istaknuo se na I. izložbi Društva umjetnosti s predlošcima za vezivo u narodnom i renesansnom stilu. God. 1880. uzima ga H. Bollé u svoj atelje za crtača. Sudjelovao je s Društvom umjetnosti na austroug. izložbi

D. POSAVEC, zgrada telekomunikacija u Šibeniku

u Trstu 1882. i na zemaljskoj u Budimpešti 1885. Od 1897. počeo se baviti arhitekturom (nacrti za javne zgrade, umjetnički paviljon, župne crkve), u kojima primjenom stiliziranoga narodnog ornamenta nastoji stvoriti hrv. narodni stil. Njegovi se nacrti i crteži čuvaju u Grafičkoj zbirci NSB i MUO. U istome je stilu radio i nacrtje za spomenice, diplome, uveze, tipografske ukrase. Osebnim ornamentima i živim bojama oslikao je župnu crkvu u Čiču, u Donjoj Stubici 1890, a očuvano je svetište s glavnim oltarom prema njegovu nacrtu u crkvi Sv. Marije pod Okićem (1889–93). — Svoje ideje i nacrtje objavljivao u brošurama i periodicima.

BIBL.: *Gradbeni slog župne crkve Sv. Marka u Zagrebu*, Narodne novine, 1876, 100; *Zagreb u hrvatskom narodnom slogu*, Varaždinski vjestnik, 1902, 10; *Moj dom*, Zagreb 1905; *Javne zgrade*, Zagreb 1905; *Novi Zagreb sa stanovima na otplatu po novoj regulatornoj osnovi*, Zagreb 1908; *Osnove za gradnju grkokatoličke župne crkve u najmanjem mjerilu*, Zagreb 1915; *Zagreb u hrvatskom narodnom građevnom slogu*, Zagreb 1915; *Stan? ne! već Dom svoj u gradu mora svaki građanin imati*, Zagreb 1921.

LIT.: H. P., Hrvatski narodni građevni slog, Narodna obrana, 1903, 160. — I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, str. 246. — F. Rožić, Narodno-hrvatski građevni stil, HP, 1916, str. 270–274. — I. Sučić, Zaboravljeni slikar naših crkava i čuvar narodnog sloga, Jutarnji list, 1930, 6521. — G. Szabo, Kroz Hrvatsko Zagorje, Zagreb 1939, str. 171. — V. Deželić, Tisuću metara nad morem, Zagreb 1944, str. 115–116. — O. Maruševski, August Posilović u crkvi Sv. Marije pod Okićem, u knjizi: Pod Okićem, Zagreb 1993. O. Ma.

POSTIRE, selo na otoku Braču. Župna crkva iz XVI. st. ima apsиду sagrađenu u obliku utvrde; u crkvi se nalazi *Križni put*, rad trojice slikara iz XVIII/XIX. st., te nekoliko slika mlet. barokne škole.

LIT.: D. Vrsalović, D. Domančić i K. Prijatelj, Kulturni spomenici otoka Brača, Brački zbornik, 1960, 4.

POSTRUŽNIK, Oton, slikar (Maribor, 26. III. 1900 — Zagreb, 21. I. 1978). Pohađao Akademiju u Zagrebu 1918/19. God. 1920–22. školuje se u Pragu (V. Bukovac). Diplomirao je na Akademiji u Zagrebu 1924 (Lj. Babić). God. 1925/26. boravi u Parizu, gdje pohađa školu A. Lhôtea i M. Kislinga. S I. Tabakovicom priređuje 1927. zajedničku izložbu u Zagrebu. Jedan je od osnivača grupe »Zemlje« (1929), ali je napušta poslije polemika izazvanih Krležinim *Predgovorom Podravskega motivima* K. Hegedušića

I. POSAVEC, *Tragovi rata*

